

Lemmikki- ja lihantuotantokanilla on samat käyttäytymistarpeet

torstai 01.04.2021 / Tiina Kauppinen

Kani on suosittu lemmikki ja useissa Euroopan maissa myös yleinen lihantuotantoeläin. Suomessakin kaninkasvatus tuotantoeläimenä yleistyy, ja samoja rotuja pidetään sekä lemmikkeinä että tuotannossa. Kanin lajinmukaiset käyttäytymistarpeet ovat samanlaiset ihmisen määrittelemästä käyttötarkoituksesta riippumatta, eikä kesykanin käyttäytyminen jalostuksesta huolimatta poikkea olennaisesti villikaniinien käyttäytymisestä. [Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta](#) on määritellyt [kanin käyttäytymistarpeet](#) olemassa olevaan tutkimustietoon pohjautuen. Ne pätevät sekä lemmikki- että tuotantokaneihin ja muistuttavat lajinmukaisen käyttäytymisen tärkeydestä eläimen hyvinvoinnista huolehdittaessa.

Yhdyskuntaeläin tarvitsee tilaa

Kani liikkuu paljon juosten ja hyppien, luonnossa useiden satojen metrien alueella päivittäin. Hyppy voi kantaa 70 cm, ja kolmen peräkkäisen hypyn mahdollisuus on tärkeä. Kani kääntyy hyppiessään ja voi potkia takajaloillaan pelästyessään. Luonnossa kanit kaivavat yhdyskunnalleen laajan maanalaisen käytäväverkoston. Näin ollen kani tarvitsee tilaa hyppimiselle, loikkimiselle ja kaivamiselle.

Kanit ovat sosiaalisia ja territoriaalisia yhdyskuntaeläimiä. Reviiri merkataan virtsalla, ulosteella ja hajurauhasten eritteellä. Luonnossa ryhmiä johtavat naaraat. Kanit viestivät korvien ja vartalon asennolla, ja niillä on myös kipuilmeitä. Vaarasta ilmoitetaan lajitovereille tömistämällä takajalkoja.

Kanit nuuskivat toisiaan ja hoitavat toisiaan nuolemalla. Toisten hoitamisella parannetaan ryhmän yhteenkuuluvuutta. Sukukypsyyden saavuttaneiden, samaa sukupuolta olevien kanien välille kehkeytyy joskus tappeluita.

Kasvissyöjä ei paastoa

Kani on kasvissyöjä, joka puree ja jyrsee heiniä, varpuja ja oksia. Kuitupitoinen ravinto, kuiva heinä, on erittäin tärkeää ruuansulatukselle ja koko ajan kasvavien hampaiden kulumiselle. Kani ei siedä paastoa. Se tarvitsee paljon juomavettä, jonka optimilämpötila on +20 celsiusastetta.

Kanilla ja ihmisellä on samanlainen unentarve

Kani nukkuu ja lepää 12-18 tuntia päivässä. Se tarvitsee kahdeksan tunnin yhtäjaksoisen pimeyden ollakseen täysin levännyt. Kontaktissa lajitovereiden kanssa vietetään noin puolet lepoajasta. Kanit voivat levätessään asettua kerälle tai venyttää itsensä pitkäksi kyljelleen.

Kani hoitaa kehoa ja säätelee lämpöä erilaisilla asennoilla

Kanit hoitavat karvapeitettään nuolemalla ja vaihtavat karvaa keväällä sekä syksyllä. Kanin iho on hyvin ohut, mutta lämmönhaihdutus on tehotonta, sillä kani ei läähätä ja sillä on hikirauhasia vain huulissa. Kanit haihduttavat ylimääräistä lämpöä korvien, takaraajojen ja vartalon kautta venyttämällä itsensä maata myöten. Kylmässä toisten kaniiden kanssa kerällä makaaminen säästää lämpöä. Alle 10 °C lämpötilassa kanit käpertyvät ja taittavat korvat vartaloa vasten.

Saaliseläin tarkkailee ympäristöä taukoamatta

Kani on hämääntynyt saaliseläin. Luonnossa se pyrkii maastossa korkealle paikalle, kurkottaa kahdella jalalla korvat pystyssä ja tarkkailee näkö-, haju- ja kuuloaistinsa avulla ympäristöä.

Pitopaikassa kani on mahduttava suoristautumaan takajaloilleen suoraksi korvat pystyssä. Koska kanit ovat arkoja eläimiä, ne tarvitsevat sekä näköala- että piiloutumispaikkoja, jotka lievittävät niiden kokemaa stressiä. Ne tutkivat ympäristöä myös jyrsimällä ja raapimalla ja oppivat tutkimalla ympäristöään. Kanilla on liki 360 astetta kattava panoraamanäkö, jonka avulla se havaitsee joka suunnasta tulevan liikkeen.

Kani tarvitsee suojaisen pesäpaikan ja mahdollisuuden leikkiin

Luonnonoloissa kani kaivaa maahan pesäkolon, mutta tuotanto-oloissa se tarvitsee tilavan pesäkopin. Pesäkolon tai lepopaikan on oltava hiljainen, suojainen ja turvallinen, jotta kani voi levätä ja piiloutua. Makuupaikaksi kani tarvitsee kiinteän, mukavan pohjan, jolla makoilla.

Kaniemo tekee pesän kasvimateriaalista ja nyhtämällä rinnasta ja vatsan alueelta karvoja muutama päivä ennen synnytystä. Se imettää poikasia heti syntymän jälkeen ja kerran-pari vuorokaudessa muutaman minuutin kerrallaan. Luonnossa kanit tekevät vuodessa 3-4 poikuetta, jossa on tavallisesti 2-5 poikasta. Kaninaaras voi tulla uudelleen tiineeksi heti synnytettyään. Stressaantuneena kaniemo voi syödä poikasensa.

Etenkin nuoret kanit leikkivät liikuntaleikkejä hypellen. Leikit ovat elintärkeitä oppimisen ja itseluottamuksen kehittymisen kannalta.

Lue lisää:

[Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta 27.11.2020: Kanin \(*Oryctolagus cuniculus*\) käyttäytymistarpeet](#)

[EFSA AHAW Panel 2020. Scientific Opinion on the health and welfare of rabbits farmed in different production systems. EFSA Journal 2020;18\(1\):5944, 96 pp.](#)

[Lassila, P. 2017. Nisäkkäät II, 1. Kani, sivut 17-49. Teoksessa Lassila, P. \(toim.\), Poskipusseja, suomuja ja siipisulkiä. Pienten ja eksoottisten eläinten hoitotyö. Opetushallitus.](#)

[Suojaa lemmikkikani tappavalta RHD-taudilta rokotteella](#)

[Rokota lemmikkikani myksomatoosia vastaan](#)

[Tuotantokani vaatii osaavan hoitajan](#)